

De Minister van Justitie en Veiligheid

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Staats- en
Bestuursrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Contactpersoon

nota

NR voorstel verwerking persoonsgegevens coördinatie en
analyse terrorismebestrijding en nv

Datum
20 oktober 2021

Ons kenmerk
3599132

1. Aanleiding

De Afdeling advisering van de Raad van State bracht op 2 september jl. haar advies uit over het voorstel van wet houdende regels ten behoeve van de verwerking persoonsgegevens in het kader van de coördinatie en analyse op het terrein van terrorismebestrijding en bescherming van de nationale veiligheid in verband met het verhogen van de weerbaarheid van de samenleving (Wet verwerking persoonsgegevens coördinatie en analyse terrorismebestrijding en nationale veiligheid). De hoofdlijnen van het advies bespraken we 6 september jl. met u. Bijgaand vindt u het nader rapport, het aangepaste voorstel en de aangepaste memorie van toelichting.

N.B. Als laatste nota voordat de stukken naar de Kamer gaan is dit tevens een beslisnota die openbaar wordt gemaakt.

2. Geadviseerd besluit

U wordt verzocht:

- in te stemmen met het nader rapport en de doorgevoerde wijzigingen in het wetsvoorstel en de toelichting;
- in te stemmen met agendering in de MR, ten behoeve van het verzoeken om instemming van aanbidding van het nader rapport aan de Koning en indiening van het voorstel bij de Tweede Kamer;
- het aanbiedingsformulier MR te ondertekenen; en
- bij instemming door de MR het ondertekenen van het nader rapport en de memorie van toelichting.

3. Kernpunten

De Afdeling advisering heeft een dictum C afgegeven. Hierna wordt per onderdeel kort ingegaan op de strekking van het advies van de Afdeling en de wijze van verwerking in het voorstel en de afwegingen die daarbij zijn gemaakt.

Het voorstel is afgestemd met BZK (zowel ten aanzien van grondrechten als ten aanzien van de AIVD), Defensie en SZW. De betreffende departementen zijn akkoord met het voorstel waardoor er geen besprekpunten resteren. Tevens is het voorstel voorgelegd voor de wetgevingstoets. Deze is akkoord bevonden.

4. Toelichting

4.1 Verwerking advies Afdeling

Artikel 10 Grondwet

De Afdeling adviseert om in de memorie van toelichting een nadere toelichting op te nemen van de betekenis van artikel 10 Grondwet voor het voorstel. In de toelichting is onder meer uiteengezet hoe de belangenafweging tussen de doelstellingen die worden nagestreefd met de taken opgenomen in het voorstel en de inperking die de uitvoering van deze taken hebben op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen heeft plaatsgevonden bij de vormgeving van het voorstel, en plaatsvindt bij de uitvoering van het voorstel in de praktijk.

Reikwijdte van het voorstel

De Afdeling wees op het belang om de taken en doelstellingen en daarmee de reikwijdte van het voorstel op een heldere en consistente wijze te omschrijven en nader toe te lichten. De artikelen zijn naar aanleiding van dit onderdeel beter op elkaar afgestemd, waarbij in de toelichting meer uitgebreid is ingegaan op de betekenis van de gebruikte begrippen, zoals nationale veiligheid, vitale belangen van de samenleving en weerbaarheid. Ten aanzien van de taken is nog een nadere verscherping aangebracht door expliciet in artikel 3 op te nemen dat de analysetaak, waarvoor publiek toegankelijke bronnen zoals social media worden geraadpleegd, niet gericht mag zijn op het doen van onderzoek naar personen en organisaties. Daarbij is nader toegelicht dat onderzoek wordt gedaan naar trends en fenomenen, waarbij weliswaar uitingen van personen relevant zijn, maar dat het doel niet is het doen van onderzoek naar die personen. Hiermee wordt duidelijk dat de taak van NCTV zich onderscheidt van de taken van de politie en de AIVD.

Onderzoek naar publiek toegankelijke bronnen

Het advies van de Afdeling heeft aanleiding gegeven het voorstel anders vorm te geven ten aanzien van de bescherming van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Omdat de regulering in wetgeving van het gebruik van publiek toegankelijke bronnen in het bestuursrecht nog relatief onontgonnen terrein is, werd in eerste instantie de blik gericht op het nieuwe Wetboek van Strafvordering in de zoektocht naar een afbakening van het gebruik van publiek toegankelijke bronnen. Daarbij werd aangesloten het de aldaar gehanteerde criteria van 'stelselmatig' en een grens in 'het min of meer volledig beeld van bepaalde aspecten van het persoonlijk leven van een persoon.'

Waar de Afdeling echter terecht op wijst, is dat in het opsporingsonderzoek het onderzoek wél gericht is op personen en daardoor ten onrechte de indruk kan ontstaan dat de verwerking van persoonsgegevens op grond van onderhavig voorstel vergelijkbaar is. Omdat de doelstellingen waarvoor publiek toegankelijke online bronnen geraadpleegd worden inderdaad fundamenteel anders van aard zijn dan in strafvordering, maar bijvoorbeeld ook fundamenteel anders dan bij de werkzaamheden van de AIVD – want niet persoonsgericht, maar gericht op het opstellen van analyses – is gekozen om zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de AVG en het EVRM. Concreet heeft dit ertoe geleid dat naast dat in de toelichting veel uitgebreider is ingegaan op de afweging van belangen (mede gelet op artikel 10 Grondwet), in het voorstel is vastgelegd dat bij het gebruik van publiek toegankelijke online bronnen er geen gebruik wordt gemaakt van technische hulpmiddelen die profileren. Ter illustratie: Google gebruiken om te zoeken op

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Staats- en
Bestuursrecht

Datum
20 oktober 2021

Ons kenmerk
3599132

'jihad' mag bijvoorbeeld wel, maar het gebruik van een speciaal ontworpen programma (webcrawler) dat het internet afzoekt op een combinatie van enkele zoektermen niet. Daarnaast is specifiek voor het gebruik van publiek toegankelijke online bronnen een extra waarborg ingevoerd door de verplichting om zorg te dragen voor periodieke gegevensbeschermingsaudits (of: privacy-audits). Dit matcht ook met het beginsel van proportionaliteit, waarvoor geldt dat van een grotere inperking op de bescherming van persoonsgegevens er meer verwacht mag worden aan controlemechanismes. Deze waarborg is informeel voorgelegd aan de AP om te toetsen of deze uitvoerbaar is. Zie daarvoor onder toezicht.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Staats- en
Bestuursrecht

Datum
20 oktober 2021

Ons kenmerk
3599132

Bewaartermijn

Op verzoek van de Afdeling is nog eens goed gekeken naar de bewaartermijn van persoonsgegevens en of deze in alle gevallen passend is. Er is echter geen mogelijkheid gevonden om de opgenomen termijn van vijf jaar te verkorten, omdat zowel ten aanzien van de coördinatietask als de analysetask er teruggekeken moet kunnen worden over langere termijn. Wel is voor de verwerking van persoonsgegevens afkomstig van publiek toegankelijke online bronnen opgenomen dat deze uiterlijk vijf jaar na de eerste verwerking worden vernietigd in plaats van na de laatste verwerking. Verlenging van deze termijn is mogelijk indien dat noodzakelijk is gelet op het doel van de verwerking (bijvoorbeeld omdat een fenomeen een langere duur kent) nadat van u toestemming is verkregen. Middels deze toestemming zal de noodzaak gemotiveerd moeten worden. Daarnaast geldt in het hele voorstel zowel voor de interne verwerking van persoonsgegevens als voor de verstrekking van persoonsgegevens de hoofdregel dat deze gepseudonimiseerd worden. Ten aanzien van analyses die worden openbaar gemaakt (zoals het DTN) geldt overigens dat de hoofdregel anonimiseren is, waardoor een openbare analyse geen persoonsgegevens bevat. Pas in bepaalde gevallen - indien bijvoorbeeld een persoon onlosmakelijk verbonden is met een fenomeen waardoor het niet mogelijk is het fenomeen te beschrijven zonder persoonsgegevens - kan dit na een zorgvuldige afweging van alle betrokken belangen anders zijn. De memorie van toelichting is verder ten aanzien van de bewaartermijn uitgebreid.

Toezicht

De Afdeling wees er op dat in de toelichting niet wordt ingegaan op hoe de AP haar wettelijke toezichtstaak gaat uitoefenen en in hoeverre daarover nadere afspraken (bijvoorbeeld over noodzakelijke capaciteit en expertise, frequentie van het toezicht) nodig of gewenst zijn. In de versie van het voorstel zoals dat luidde voor het advies van de Afdeling was een verplichting opgenomen om indien door de toepassing van de bevoegdheid tot verwerking van gegevens afkomstig uit publiek toegankelijke bronnen, een min of meer volledig beeld ontstond van bepaalde aspecten van het persoonlijk leven van een betrokkene, een melding te doen aan de AP. Dit onderdeel is niet langer opgenomen in het voorstel. Naar aanleiding van de heroverweging zoals onder het punt 'reikwijdte' hierboven opgenomen, is er een andere waarborg opgenomen, namelijk het verrichten van een privacy-audit. Overwogen is om hieraan een meldplicht aan de AP te koppelen.

Gelet op het advies van de Afdeling is vanwege de gevolgen voor de taakuitoefening van de AP dit voorgelegd in het kader van een uitvoeringstoets in de vorm van een gesprek. De AP gaf daarbij aan dat een privacy-audit een nuttige waarborg is die bijdraagt en de verantwoordelijkheid van een organisatie

om zijn werkprocessen AVG-bestendig in te richten. Het melden van de resultaten van een dergelijke audit draagt echter niet bij aan een beter voorstel of een betere werkwijze, omdat dit kort gezegd niet rolzuiver is. Er is sprake van gescheiden rollen waarbij de AP op ieder gewenst moment toezicht kan uitoefenen. Het niet reageren op een melding kan ten onrechte gezien worden als een goedkeuring. Daarnaast is de AP vrij om op ieder gewenst moment toezicht uit te oefenen, ook als er géén melding wordt gedaan. Hierom is van deze meldplicht afgezien. Bij gelegenheid van de op te stellen algemene maatregel van bestuur waarin onder meer de audit nader wordt uitgewerkt, zal de AP uiteraard in het kader van de wetgevingsadvisering in de gelegenheid worden gesteld om te adviseren over de verdere vormgeving van onder meer de audit.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Staats- en
Bestuursrecht

Datum
20 oktober 2021

Ons kenmerk
3599132

Verwerking van bijzondere en strafrechtelijke gegevens

Naar aanleiding van het advies van de Afdeling is de grondslag voor verwerking van bijzondere persoonsgegevens nader ingeperkt. Tevens is aangegeven dat het voor de hand ligt bij de op te stellen algemene maatregel van bestuur waarin een aantal waarborgen op het terrein van gegevensbescherming worden uitgewerkt zwaardere eisen te stellen waar het gaat om bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens.

Delegatie

Op advies van de Afdeling is de grondslag voor het stellen van regels ten aanzien van technische, personele en organisatorische maatregelen aangepast door subdelegatie naar het niveau van een ministeriële regeling uit te sluiten. Tevens is in het voorstel zelf vastgelegd dat er geen gebruik wordt gemaakt van systemen die automatisch profileren, zoals hierboven reeds aan bod kwam. Dit stond eerst alleen in de toelichting.

Toepassing op het Caribisch deel van Nederland

In verband met het einde van de legislatieve terughoudendheid ten aanzien van de BES geldt de regel 'comply or explain'. Vooralsnog is onvoldoende duidelijk of de problematiek die aanleiding vormde voor de oprichting van de NCTV zich voordoet op de BES en zo ja, in welke mate. Toepassing op de BES zou ook betekenen dat er op de BES een organisatie met die taken zou moeten worden belast en die is er op dit moment niet. Dat neemt overigens niet weg dat bij het opstellen van een analyse rekening gehouden kan worden met ontwikkelingen op de BES. Het voorstel is vooralsnog dan ook alleen van toepassing op het Europese deel van Nederland.

Overig

Ten algemene zijn de artikelen en de memorie van toelichting verbeterd. Daarnaast is nog een belangrijke notie dat het voorstel is geschreven met het oog op de toekomst en om die reden geen uitgebreide weergave bevat van de vraag in hoeverre er in het verleden een afdoende juridische grondslag bestond voor de taken die werden uitgevoerd door de NCTV. Wat wel is opgenomen, is een omschrijving van de problematiek die heeft geleid tot de oprichting van de NCTV. Dat neemt niet weg dat het voorstel een breuk met het verleden is in die zin dat het voorstel duidelijke grenzen stelt aan wat wel en niet mogelijk is ter uitvoering van de taken opgenomen in het voorstel en er een inperking van deze taken heeft plaatsgevonden. Het voorstel kan dus niet gezien worden als een één-op-één voortzetting van de werkwijze uit het verleden. Zo geldt bijvoorbeeld dat er een scherpe afbakening heeft plaatsgevonden ten aanzien van de verstrekking van analyses aan andere overheidsorganisaties. Daarnaast bevat het voorstel

waarborgen en controlemechanisme voor een AVG-proof werkwijze, die nader uitgewerkt worden bij algemene maatregel van bestuur.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Staats- en
Bestuursrecht

4.2 Ontwikkelingen hiervoor

Hieronder worden kort de belangrijkste ontwikkelingen die hiervoor met u zijn besproken geschetst.

Datum
20 oktober 2021

Ons kenmerk
3599132

Consultatiefase

Middels nota van 8 juni bent u akkoord gegaan met het verzoeken van de MR om instemming om het voorstel te consulteren onder verwijzing naar de met u mondeling gemaakte afspraken. Vanwege de demissionaire status van het kabinet was de gebruikelijke procedure hiervoor een korte notitie met de beschrijving van de hoofdlijnen van het voorstel.

De AP bracht 30 juni advies uit. U heeft het advies per mail ontvangen waarbij is geadviseerd om de volgende uitgangspunten te hanteren:

- Geen zo kort en beknopt mogelijk voorstel, maar juist meer toelichting en onderbouwing, met name gelet op de eisen die gesteld worden aan de verwerking van persoonsgegevens;
- Meer waarborgen in het voorstel in verband met de verwerking van persoonsgegevens;
- Aandacht voor de afbakening van de analysetaak en de verstrekking aan andere overheidsorganisaties.

In lijn met deze uitgangspunten hebben we op 6 juli de adviezen en de wijze waarop aan de verschillende uitgebrachte adviezen gevolg is gegeven, met u besproken.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

Geen.